

Torsdag d. 20. oktober

Maskinbladet - Landbrug, markbrug, kvægbrug, svinebrug, nyheder, webtv, avis, magasin, medie og brugte landbrugsmaskiner

maskinbladet.dk
dagens landbr

Kristian Andersen dyrker kvalitetskorn med lavt input af kvælstof på Fyn. Foto: Rasmus Andersen.

Giver frivilligt afkald på kvælstof til brødkorn

Den økologiske planteavl Kristian Andersen lægger om til biodynamisk drift og dyrker nu brødkorn helt uden brug af gylle. Når kvaliteten og dermed salgsprisen er i top, kan man godt acceptere et lavt udbytte, lyder hans filosofi

Kristian Andersen, som driver omkring 300 hektar med planteavl på Kragegården nær Ringe på Midtjylland, har set den sidste gyllevogn på sine marker med brødkorn, kartofler og grøntsager.

Mens andre klager over, at det ikke er muligt at producere brødkorn med de lave danske kvælstofnormer, er Kristian Andersen godt tilfreds med at råde over det kvælstof, som han får fra sædskiftets indhold af kløver og ærter.

- Vi holder en god kvalitet med omkring 12 procent protein, fortæller han.

Prisen for en høj kvalitet trods et lavt input af kvælstof er, at udbytterne er relativt beskedne. Men det har Kristian Andersen svar på.

Dels formaler han og hans tre medarbejdere selv en stor del af kornet til mel på gårdens mølleri, hvilket flerdobler værdien. Og dels afsættes det korn, han sælger som hele kerner, udelukkende til møllen Aurion og andre kunder, som vil betale prisen for økologisk og biodynamisk kvalitet.

Nedtrapning af N siden 2008

Nedtrapningen af kvælstofniveauet på Kragegården begyndte Kristian Andersen på, da han i 2008 gik ned til at importere gylle svarende til 65 kg N/ha til bedriften. De foregående år var gyllevognene kommet ind med de 70 kg N/ha, som en økologisk planteavl maksimalt må importere fra konventionelle bedrifter.

I 2009 begyndte Kristian Andersen, som har været økolog siden 1986, på omlægning til biodynamisk drift.

- Jeg synes ikke, det holder i længden, at økologer bruger konventionel gylle, og jeg synes, at de biodynamiske tanker er tiltalende. Det er også spændende med de biodynamiske præparater (fremstillet af kogøgning og kiselsten, red.). Selv om det er svært at forstå hvorfor, synes jeg, man kan se en effekt af dem, forklarer han.

For at følge de biodynamiske regler skal han helt udfase brugen af konventionel gylle, så i 2009 skar Kristian Andersen mængden ned til 55 kg N/ha, og i 2010 var importen blot 40 kg.

Gødning fra 0,2 DE/ha

I år importerer han blot en smule gylle til nyforpantede arealer, som han er ved at lægge om til økologi, inden de bliver lagt helt om til biodynamisk drift. Under omlægningen dyrkes ikke brødkorn, men blandt andet havre til fremavl.

Med virkning fra 2012 har han opsagt alle gylleaftaler. Af anden husdyrgødning bruger han strøelsen fra cirka 50 islandske heste, som en lejer har på stald på Kragegården, samt vinterens staldgødning fra et mindre hold af jerseykøer og kalve.

De biodynamiske regler kræver, at der er et husdyrhold på mindst 0,2 dyreenheder pr. hektar, og derfor har Kristian Andersen indgået aftaler med et antal økologiske mælkeproducenter med jerseykvæg. Han overtager deres udsætterkøer med tyrekalve, og når kalvene er et år, slagtes de. Det giver kød af bedste gourmetkvalitet.

I øjeblikket går der cirka 20 køer med kalve på græsmarkerne, men tallet skal op på mindst 30.

Udbyttet faldt ikke ved nedtrapning

Overraskende nok oplevede Kristian ikke noget fald i udbyttet, da han fra 2007 til 2010 trappede gylleforbruget ned fra 70 til 40 kg N/ha.

- Men jeg er også gået bort fra at vælge sorter efter udbyttets størrelse. For eksempel hvedesorten vil Dragon, som vi bruger nu, alligevel aldrig kunne komme op på 10 ton pr. hektar. Den ligger naturligt på blot 4-5 ton, men til gengæld giver den en rigtig god bagekvalitet.

- I det hele taget er mine afgrøder lidt gammeldags, og de har et indbygget stop for udbyttets størrelse. Hvis man vil dyrke de sorter, som gav topudbytter i sidste års landsforsøg, skal man ikke gøre det med mit kvælstofniveau. Så vil de slet ikke give noget, vurderer Kristian.

Durumhvede dyrker han i rækker, og her accepterer han et udbytte på blot 15 hkg pr. hektar. Så er der til gengæld også kvælstof nok til hver enkelt plante, så kvaliteten er i orden.

Har eget mølleri

At økonomien på Kragegården kan løbe fornuftigt rundt hænger blandt andet sammen med det lille mølleri med stenkværn, som Kristian i 2007 købte fra Hvenegaard i Rynkeby.

- Jeg købte det, fordi jeg syntes, det kunne være spændende at male mel selv. Jeg var også træt af ikke at have nogen indflydelse på, hvad der skete med varerne, efter jeg havde set bagsmækken af lastbilen, fortæller han.

På mølleriets, som står bag kampestenmurene i en af gårdens gamle længer, formaler han og medarbejderne i dag korn fra 100 ha ? ti gange så meget som ved starten for fem år siden.

Melet sælges gennem egen gårdbutik og nethandel på www.kragegaarden.dk, en række specialbutikker rundt omkring i landet og Aarstiderne.com. Der males kun efter bestilling, så produktionen bliver aldrig større end efterspørgslen. Kristians mål er, at al hans brødkorn med tiden skal formales på gårdmølleriets.

Mens han sælger korn for 1,80- 2,00 kr. pr. kg, får han 13 kr. for et kg fuldkorns-hvedemel.

- Men så skal man også huske, at der ligger meget arbejde i at køre et lille mølleri som det her, tilføjer han.

Lært af tidligere ejere

Møller-håndværket har han lært af mølleriets tidligere ejere, et ældre ægtepar, som igen havde lært det ved at tage rundt og besøge gamle møllere på Fyn.

Ti-doblingen af melsalget på blot fem år er stort set kommet af sig selv.

- Vi har ikke gjort noget for markedsføringen, udover at vi har hjemmesiden www.kragegaarden.dk. Annoncer har vi kun tegnet for at støtte den lokale fodboldklub og den slags. Ellers er det mund til mund metoden, der har virket. Jeg koncentrerer mig om at lave et godt produkt, som folk er tilfredse med, og så fortæller de det også til andre, forklarer den fynske møller og landmand.

Hans råd til andre, som vil forarbejde egne produkter på bedriften, er, at man skal sætte sig grundigt ind i den nye produktion, inden man kaster sig ud i den.

- Jeg er så startet i det små og har ladet det vokse hen ad vejen. For andre vil det måske være mere oplagt at lægge det stort an fra starten, funderer han.

Kløver og ærter giver kvælstoffet

Etårige kløvergræsmarker, kløver til frø og ærter er kvælstofmotoren i markdriften på Kragegården. Sædsiftet er femårigt med de kvælstofsamlende afgrøder som udgangspunkt.

Det betyder, at de cirka 300 hektar er delt op i fem nogenlunde lige store arealer, hvor afgrødernes rækkefølge er:

År 1: Kløvergræs, rød- og hvidkløver til frø, foderærter.

År 2: Grøntsager (rosenkål og peberrod), kartofler.

År 3: Oftest vårhvede: Dragon, Ølandshvede, durum.

År 4: Spelt.

År 5: Rug.

Hvis han kan finde afsætning til det, vil Kristian Andersen gerne udvide arealet med kløver til frø, så arealet med kvælstofsamlende afgrøder kommer op på 25 ? 40 procent af det samlede areal.

Kornmarkerne undersøes normalt med kløver for at skaffe mere kvælstof.

Efter høst sås næsten altid efterafgrøder: Vikke, sennep, ræddike.

Rodukrudt klares med jordbehandling før lægning af kartofler og eventuelt skræpløjning før dyrkning af spelt og rug.

Økologer frasiger sig konventionel gylle

Om 10 år skal al økologisk landbrug i Danmark drives uden tilførsel af gylle fra konventionelle bedrifter. Det er der enighed om mellem Økologisk Landsforening og Landbrug & Fødevarers Økologisektion.

Udfasningen er en stor udfordring for de økologiske planteavlere, og Økologisk Landsforening arbejder målrettet på at udvikle midler og metoder, der kan gøre processen til en succes.

Blandt andet har foreningen iværksat udviklingsprojektet Bedre Udbytter. Projektet samler op på erfaringerne hos fem planteavlere, som på hver sin måde har formået at få et bedre udbytte af bedriften. Ikke nødvendigvis i form af en større høst, men for eksempel ved at øge kvaliteten af afgrøderne eller på anden måde give dem en større værdi.

- Den ekstra værdi ligger i at være tættere på forbrugeren eller forarbejdningsleddet med sine produkter. Gårdbutik og varetur er eksempler på den tættest mulige kontakt. Men også samarbejde med husdyrbrugere, koncept-avl af gamle sorter og kontrakt-avl af foderkorn er inde i billedet på flere af ejendommene, fortæller Sven Hermansen, projektleder i Økologisk Landsforening.

En af deltagerne i projektet er den fynske planteavler og møller Kristian Andersen.